

Տեղական

ՆԱՍՏԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆԸ

Ընթերցողն առաջարկում է Ալավերդի ֆաղաֆը կոչել Միկոյանի անվամբ

Չարգելի խմբագրություն, համարձակվում են Ձեր թերթի միջոցով արտահայտել հոգուս խորում հանգրվանած, իմ խորին համոզմամբ հասարակական հնչեղության արժանի մի օրբանկաս հարցի մասին: 1995 թ. Նոյեմբերի 25-ին լրացավ հայ ժողովրդի Պանոսյանի զավակներից մեկի՝ ակադեմիկոս հասարակական, ֆաղաֆական ու ղեկավար գործիչ Անաստաս Միկոյանի ծննդյան հարյուրամյակը: Գուցե ոչ այնքան զարմանալի, բայց ան-

որ նա եղանակի մասնակցությունը փրկվել է անագ ոճագործության գուցե դառնալուց, աղբյուր-արարել է լիարյուն կյանքով եւ ավելի քան կես դար եղել է աշխարհի ամենամեծ երկրի ակադեմիկոս ղեկավարներից մեկը եւ, որ ամենակարեւորն է, իր խելամուտքայն կարողացել է ոչ միայն երջանցել Ասալին-Քերիա հրեշտակով որոգայթը, այլեւ հեռու ժամանակ իրեն այդ սխրահոյակ երկրակի ֆանտեզիայի խախտմանից ու դիվանագիտական նրբին գործելակերտի իր բնածին ծիրի, լայն ժողովրդականության ու մեծ համբավի շնորհիվ դարձել 20-րդ դարի միջազգային լավագույններով երեւելի ֆաղաֆական ու ղեկավար գործիչ, ինչ է մտնում, որ մոռացության գիրկն ուղարկեն: Կարծես թե նա չէր, որ ռուսներ լեռնազանցի խիզախությամբ ի վերջո փառով զսպեց իրեն աշխարհի ամենահզոր սերունդներից մեկին՝ իսկանուլյան զազաթը նվաճելով, դարձավ խՍՀՄ-ի Գերագույն խորհրդի նախագահության նախագահը՝ հիմնական ազգային հոլորակները բերելով իր մայր ժողովրդին:

լավի ցավալի է, որ արժանապատիվ մարդու ծննդյան հոբելյանական տարեթիվը նրա ինքնիշխան հայրենիքում անցավ բոլորովին աննկատ եւ մի քարի խոխ ցավով: Դա մեր ազգային ավանդադասությանը անհարի է, ինչը, խորապես համոզված եմ, վաղ թե ուր անուշ կեցվի, ֆանգի մեր ժողովուրդը գիտի իր երախտագրությանը ըստ արժանույն գնահատելու, մեծաբերելու գինը, միայն թե որքան ռուս, այնքան լավ: Գերագույն է՝ լինեն նաեւ աւարկողներ, որոնք մոլորությամբ թե անբարյացակամությամբ կարող են կարծ կրել ծեծված ու մաշված խոսով, թե իբր Միկոյանը «ինչ մի լավ բան է արել հայ ժողովրդի համար»: Այդպես կարող են ասել նրա արժանիներին անտեղյակ, նեղմիտ մարդիկ: Վերանման այդ ճղճով մանրախնդրություններից, լայնահայաց ողբասուրբայնք դասեր, գնահատել, ինչու թե ասում են, հրի ու բրի միջով անցած մարդու կյանքն ու գործը, որ անբաժանելի են իր բազմալայր ժողովրդի զանազանությունից:

Չսխալաբան է Անաստաս Միկոյանի ավանդը ֆաղաֆական Գերմանիայի դեմ տարած զանազան հաղթանակներ, որի շնորհիվ այսօր մենք ունենք ինքնիշխան, ազատ ու անկախ Հայաստանի Հանրապետություն: Պատերազմի օրերին ծանր սարիերին նա ղեկավարում էր արևմտյան երկրներում: Գերագույն խորհրդի նախագահության ղեկավարումը, սննդի արդյունաբերությունը, խՍՀՄ զանազանության ղեկավար կոմիտեի անդամ էր:

Արդեւ ու գործելով Հայաստանից դուրս, Միկոյանը անխզելիորեն կառավար է իր մայր ժողովրդի հետ եւ նրա կողմից մի ֆանի անգամ ընթրվել է խՍՀՄ-ի Գերագույն խորհրդի զանազան լայնահայաց ողբասուրբայնք դասեր, գնահատել, ինչու թե ասում են, հրի ու բրի միջով անցած մարդու կյանքն ու գործը, որ անբաժանելի են իր բազմալայր ժողովրդի զանազանությունից:

Սննդի առաջինի նրբությունը ճիշտ ընթրելու համար դժվար չէ զանազանացնել, որ էթն Միկոյանը արժանացած լինել Ասիական Շահումյանի ողբերգական ծակասագրին, աղա նրա ծննդյան հարյուրամյակը խորին ակնածանով, անուշուշ, կիբեիներ: Բայց

ՄԵՐՈՐ ՄՈՒՄԱՅԵՆԵԱՆ
«Ազգի» ամսագրի ընթերցող,
աշխատանքի վեճերան,
Խաղապան

Նոյեմբերի 24-ին ԱԺ-ի հանձնաժողովների համաժողովում նախագահի պաշտոնը կատարելու «Հանրապետություն» խմբակցության նախագահ, ԱԺ կրթության, գիտության, երիտասարդության եւ սպորտի հարցերի մեծական հանձնաժողովի նախագահ Տեր Հուսիկ Լազարյանի մասին ասուի: Նա նախ նկատեց, որ մինչև հանձնաժողովում նախագահելը իր ղեկավարությունը հիշյալ հարցերի

մասն ուղղությամբ: «Հանրապետություն» միավորման նախընտրական ծրագրի համոզող բյուջեի առկայությունը «սարեցարի վերանուն են», իսկ 98 թ. համեմատ արեւ առնչություն չկա: 98 թ. ղեկավարի նախագծի ամենամեծ թերությունը Տեր Հուսիկը համարեց «ծագրերի քաղաքացիությունը»: Կառավարությունը խոստացել է ծագրեր ներկայացնել, փոփոխություններ կատարել նախագծում, եւ թե ինչո՞ւ չեն

համակարգային փոփոխություններ: Պե՞տք է իրավական դասը ծեղակել, ընդունել 3 հիմնական օրենսգրքեր՝ ընտրականը, քրեականը եւ քաղաքացիականը: Ներկա իրավիճակում նոր ընտրությունների անցկացումը Տեր Հուսիկը համարում է ֆիլ արդյունավետ, մանավանդ որ, ըստ ՀՀԿ վարչության նախկին նախագահի, կենտրոնական հասարակության մեջ առկա քեռնացումը: Տեր Հուսիկը գտնում է, որ

ԱՍՈՒՆՍ

Հայաստանում համակարգային փոփոխություններ են անհրաժեշտ

Ասում է Տեր Հուսիկ Լազարյանը

Եւրոյ չեն կրել խոր մասնագիտական քննույթ, այլ ավելի «ոչ» ֆաղաֆական, ընդհանուր մոտեցումներ են եղել: Մասնով, կրթության, գիտության, մշակույթի քննադատող կարգավորող օրենսդրական դասեր, ըստ Տեր Հուսիկի, անկասար է, դասառններից հիմնականում այն է, որ սենսապական օրենսդրական ավելի մեծ առաջնություն է տրվել՝ բարեփոխումներն իրականացնելու համար, եւ երկրորդ, հիշյալ դրոսները չեն համադասասխանել, հարմարվել նոր իրավիճակին եւ ավելի դաստիարակական են եղել, եւ տեղափոխելով դժվար են իրականացվում: Տեր Հուսիկը կարծուրեց հեռուստատեսության մեջ առկայի մասին օրենսի նախագծի ընդունումը, քանի որ հասարակական լայն լսարան ունի, ինչը ենթադրում է օրենսդրական կարգավորում:

Կլիմի ԱԺ-ի վերջնական դիտարկումը, կախված է նախագծի վերջնական տարբերակից: Անդրադառնալով դարարարյան հիմնախնդրի կարգավորման հարցին՝ Տեր Հուսիկը նշեց, որ նախագահի հողվածը ասուիսում արտահայտված մտքերի շարունակությունն էր: Կանխատեսումները ցույց են տալիս, որ Ադրբեյջանը զարգացման մեծ ներուժ ունի, քան Հայաստանը, նեց Տեր Հուսիկը ավելացնելով, որ հայկական կողմը, այնուամենայնիվ, դե՞տք է ձգքի առավելագույնի: Իսկ թե ինչո՞ւ ՀՀ նախագահը հարկ չի համարում խոսել փոխադրման վերջին սահմանի մասին, «Հանրապետություն» միավորման նախագահը նշեց, որ սահմանը նեցելու հարկ չկա: Հիմնախնդրի կարգավորման առավել իրական տարբերակ Տեր Հուսիկը համարում է ոչ թե ուղղահայաց, այլ հորիզոնական կառուցի հաստատումը:

Կուսակցական հիմունքներով հանձնաժողովներ չդե՞տք է ստեղծել, որդեգրի արեւ կուսակցություն հնարավորություն չունենա ընտրությունները քոլոնելու: Ընտրությունները դե՞տք է անցկացնել ղեկավարները, իսկ դրա համար դե՞տք է օրենք ընդունել ղեկավար ծառայողի մասին, որով կերախափարվի վերջինիս անկախությունը: Ներկա դրսիս կա նաեւ ֆինանսական խնդիր՝ վաղաժամկետ ընտրություններ անցկացնելու համար (անհրաժեշտ է մոտ 2 մլն դոլար):

Տեր Հուսիկը ուշադրություն հրավիրեց ընտրությունների անցկացման հարավարվական եւ ռուսական տարբերակների վրա, իսկ ի դասասխան մեր հարցի, թե չենք նախկին տարբերակը գոնե կաշխատի՞լ Հայաստանում (ներկայումսով ձեռքի վրա դաջվածք անելը), դասասխանեց, «Եթե չենք նախկին տարբերակն ախախտ, դու այսօր այստեղից ուշադրում չիք աս, այլ մաս կըսայիք չարաշյով»:

Ինչու է Տեր Հուսիկը ընդգծեց, որ «հաջող ընտրությունները դե՞տք է անցկացնել այնպես, որ այլեւ չխոսենք նոր ընտրությունների անհրաժեշտության մասին»:

Վերջում նեցնեմ, որ երեկ Տեր Հուսիկը «Հանրապետություն» միավորման նախագահի կարգավիճակում թերեւս վերջին անգամ էր մասնախոսուիս սալիս, քանի որ միավորմանը հրաժարական է ներկայացրել այդ կարգավիճակը թողնելու վերաբերյալ:

ՆԱՐԻՆ ԵՎԻՍՅԱՆ

Սոցալ նախարարի այցը ՀՕՖ

Երեկ Հայ առաքելական եկեղեցու ԱՄՆ-ի Արեւելյան թեմի Հայ օգնության ֆունդի (ՀՕՖ) հրավերով կազմակերպության հայաստանյան գրասենյակ այցելեց ՀՀ կառավարության

դիմացում: Որին մասնակցում էին նաեւ ՀՕՖ-ի անդի ծրագրերի սեօրեն Գրիգոր Թարսյանը եւ սոցալ նախարարության ղեկավար Սամսոն Բախախանյանը, երկուստեք ներկայացվեցին սոցիալա-արտաքին հարցերի մեջ զբաղվող ֆայլերը, ճեզրվեցին դրանց արդյունավետությունը ուղղված անհրաժեշտ

ությունը առընթեր մարդասիրական օգնության կենտրոնական հանձնաժողովի նախագահ, ՀՀ սոցալ նախարար Հրանտ Լալայանը: ՀՕՖ-ի Հայաստանի մասնաճյուղի սեօրեն Վիգեն Եղյա Ալբազյանի հետ գրույցի ընթացքում ընդհանուր գծերով ուղղագծվեցին հետագա համագործակցության այն ծրագրերը, որոնք ունեն իրականացվելու հնարավորություն: Հան

միջոցառումները: Ընդգծվեց, որ ՀՕՖ-ը զարգացման ծրագրերի հետ մեկտեղ շարունակում է մնալ մարդասիրական օգնության առաջատար կազմակերպությունը մեզանում: Վերջում մասնակից կողմերը շեքեցին մասն հանդիպումների կարեւորությունն ու մասնակցությունը սոցիալական ֆաղաֆականության գլխավոր ուղղությունների կենսագործման հարցում:

ՉՕՖ-Ի ԼՐՄՍ-ԿԵՆՏՐՈՆ

Հայաստանը զինված ուժերի զայնահանգրով ստանձնած զայնահանգրությունները

Երեւան, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐԵՎԵԼՈՐԵՆ: Եվրոպայում սովորական զինված ուժերի զայնահանգրի քաղաքականությունը 17-21-ը քուրական բազմազգ սեյական խումբը, որի կազմում էին նաեւ Բելգիայից, Գերմանիայից եւ ԱՄՆ-ից հրավիրված մեկական ներկայացուցիչ, սեյություն անցկացրեց եղեգնածորի առաջին առանձին մոտորածգային քիզաղում եւ Հայաստանում սեղակայված ռուսական ռազմականի սոնրաբաժանումներից մեկում: Տեյական խումբն արդեն համադասասխան արժանագրություն է ներկայացրել: Խախտումներ չեն արձանագրվել:

Ընթացքում, դրա մասին սեղակ տալիս զայնահանգրի անդամ բոլոր ղեկավարներին: Այն կարող է մեծվել միայն արտակարգ իրավիճակների դեմքում:

ՀՀ ԱԳՆ ստառազինությունների վերահսկման եւ անվտանգության խնդիրների դեղարտամենքի սեօրեն Արմեն Խարազյանի հավաստմամբ, Հայաստանը զայնահանգրում է զայնահանգրով նախասեյված ստառազինությունների սահմանումները: Նույնը չի կարելի ասել Ադրբեյջանի մասին, որը բազմալայրեք իսխոսում է ստառազինությունների քվառանակ, հեքեար եւ եվրոպայում սովորական զինված ուժերի զայնահանգրը: Ադրբեյջանի իսխոսությունները դա ղեկահանգրում են երկրի ռազմական իրավիճակով:

Գուն անցկացնելու իրավունք չունեն: Հազվի ասնելով եվրոպայում սեքծված նոր իրողությունները, Վիեննայում գտնվող համաքեղ խորհրդակցական խմբում այժմ ախասաններ են տարվում զայնահանգրի արդիականացնելու ուղղությամբ: Մինչ որեւէ փոփոխության ընդունումը, նախկին դաքնակիցները կարող են վերահսկել միմյանց ներկայացուցիչներ ունենալով բազմազգ սեյական խմբում: Բայց զինվորականները «չքենսեյնություն» են ղեկահանգրում Հայաստան եկած սեյական խմբեր երեք Ադրբեյջանից ներկայացուցիչներ չեն հրավիրում, նույնը եւ հակադրում: Հունաստանի եւ Թուրիայի սեյուները նույնպես միմյանց տարածներում չեն լինում:

Հայաստանի երեք ղեկահանգրից մեկն ամեն տարի լրացնում է Թուրիան: Սա այս տարվա վերջին սեյությունն էր, որն, ի տարբերություն օրացուցային տարվա, սկսվում էր ավարտվում է մարտի 14-ին: Հայաստանում սեյություններ են անցկացրել նաեւ Լիդեղանցիներ եւ Հունաստանը: Հայաստանը ազգային սեյություն է անցկացրել Հունաստանում, բացի դա՝ ներկայացուցիչներ ունեցել նաեւ բազմազգ սեյական խմբերում:

Թուրքերը փորձում են չթողնել հայերին գնելու 35 մեքուսնոց խաչը

Պարզվում է, որ ամենաժողովրդական երկրում ամզամ մարդն այն-
 քան էլ ազատ չէ իր ցանկացածը կատարելու կամ... գնելու, քանի որ
 այդ խաչը կամ գնված իրը կարող է հաճո չլինել մեկ ուրիշին: Դա-
 կադրեր երբ այդ մեկ ուրիշը բուրն է, որ այլապես հսկում է ամեն
 առիթ օգտագործում է «մեծ աղմուկ բարձրացնելու համար»: Վերջին
 ամզամ այդ աղմուկը կատարող արժանի ձեռքով հոգուհ Արաբուրդի էր
 ի դասաստիան «Թայմ» ամերիկյան հանդեսի ծավալած հարցախոյ-
 զի, թե «ովքեր են 20-րդ դարի ամենամեծամարդ անձնավորություն-
 ները» (սեյ «Ազգ», 17 հոկտեմբերի 1997 թ.): Այս անզամ խոսող հո-
 ճամասի գնման մասին է: Ստորև բարձրամարդ մերկայացնում են
 Հարույր Սասունյանի հոդվածը «Արմինյան Միտր Ափեթեյթը» թե-
 քից:

Ամերիկա-թուրքական կազմակեր-
 րությունները վերջերս մի նոր կա-
 տարի արժան է ծավալել ընդդեմ
 Սան Ֆրանցիսկո ֆալաֆի իշխա-
 նությունների կողմից Հյուսիսային
 Կալիֆոռնիայի ամերիկահայ կազ-
 մակերթությունների խորհրդին: 26
 հազար դոլարով Դեյվիդսոն լեռան
 վրա գտնվող հսկայական խաչի
 վաճառքի: Սոս 35 մեք բարձու-
 թյամբ այդ խաչը ամենամեծն է
 Միացյալ Նահանգներում, ըստան-
 լի ֆալաֆի բոլոր կողմերից: Երեկո-
 յան ժամերին լուսավորված վիճա-
 կուն նկատելի է 75 մղոն հեղավո-
 ռությունից: «Հուլիանոսի» բարձ-
 րությունը առավել ընդգծվում է, ո-
 ռովհետև գտնվում է Սան Ֆրանցի-
 կոյի ամենաբարձր բլրի վրա (310
 մետր): Դրա հանդիսավոր բացումը
 կատարել է նախագահ Ֆրանկլին
 Ռուզվելթը 63 տարի առաջ 1934
 թվին: խաչի շուրջ ծավալված յո-
 թանյա վիճարանությունը վերջերս
 ավարտվեց դաճակցային դաս-
 րանի որոշումով, որով հասարակա-
 կան հողի վրա (խոստովեական
 խորհրդանշանի առկայությունը
 համարվում էր անսահմանորա-
 կան Քաղաքապետարանը որոշեց
 վաճառել այդ շինությունը մասնա-
 վոր սեփականատիրոջ Աճուրդի ժա-
 մանակ հայկական համայնքի ներ-
 յայացմանը խոստոված առաջարկեց
 անմեղաբարձ գինը եւ Սան Ֆրան-
 ցիսկոյի կառավարչների խորհուր-
 ղը միաձայն հավանություն սվեց
 վաճառելի:

Գործարկ սակայն հավասարակ-
 ռությունից հանեց թուրքերին, որովհե-
 տե նրանց հայտնի էր դարձել, որ հա-
 յերը մտադիր էր ամբողջ սեղանը
 (մոտ 1333 տար մետր) դարձնել սրա-
 սեղի նմանակ հայկական ցեղա-
 դանության գոհերի իհրասակին:
 խաչը լուսավորվելու է սարեկան եր-
 կու անզամ ապրիլի 24-ին եւ 25-ին:
 Սակայն այդ վայրում նոր շինություն
 ներ կառուցել չի բոլարվում:

Կալիֆոռնիայի ամերիկա-թուրքա-
 կան ասոցիացիան եւ ամերիկա-
 թուրքական ասոցիացիաների ֆեդե-
 րացիան երկու բողոքագիր է ներկա-
 յացրել գործարկը կատարելու «Բ ա-
 ռաջարկի» դեմ: Առաջինում, ցեղա-
 դանության փաստը ժխտելու ար-
 ղընքեր ներկայում, որ «ենթադրյալ մի
 ցեղաստանությանը նմանակ հու-
 ցակողորդ ֆալաֆի բարձրագույն
 լեռնազագաթի վրա խոստովանու-
 րան եւ բժանական զգացումներ
 կարող է առաջացնել թուրքական
 ձեռնարկով ամերիկացիների ցեղա-
 նուն: Ավելի քան մի դար ետեւ հա-
 յերի հակաթուրք ֆարգությունը այն
 աստիճան է խեղաթյուրել դասու-
 թյունը, որ Կալիֆոռնիայի դրոյոցնե-
 ռի դասուության դասագրքերի որո-
 հասվածներն ոչ թե գրված են հեճա-
 ճոսող դասագրքերի, այլ դաս-
 վիրված են օրենսդիր մարմինների
 կողմից: ժամանակն է վերջ տալ ժա-
 րահեղական հայերի ոտնձգություն-
 ներին կալիֆոռնիացիների կյան-
 քում:

Երկրորդում ներկայում է, որ «հայկա-
 կան ցեղաստանության հարցը լուրջ
 վեճերի է Լճնարկումների նյութ է, եւ
 Դեյվիդսոն լեռան կատարել մի որո-
 ցակի թեմիկական խնդրանքան
 դասական ողբերգությանը սրա-
 մարդը նշանակում է անստեղծ եւ
 թերազնախեղ մյուս թեմիկական

Վերջին տարիներում Չե-
 րխասանին կիզակե-
 ցը դարձուցած է Գայ-
 կական ցեղաստանության գծով
 Թուրքիոյ հեճ գերման կառավարու-
 րան մեղակցությունն ուսումնասի-
 րությունը: Ինչու է Չեք ուժերու կեղ-
 րոնացումը այդ ուղղությամբ:
 - Հայկական ցեղաստանության
 ուսումնասիրությունը մեք ես մի-
 ժուրեցայ գերմանիոյ մեք, ուր մայրա-
 քաղաք Բեռլինի մեքական արխիվները
 դեղելով մոսեմ ծանօթացայ հոն գե-
 նուրդ հայկական ջարդերու մասին
 գերմանական փաստաթղթերուն:
 Սակայն այդ ուղղությունում ըն-
 քացիան ուսուցիչներու քաղեց հե-
 ճարմական երեւոյթ մը: Արարեւ,
 մեծ հայասեր դոկտ. Լեփսիուսի գո-
 բնն:

Այս կացությունն տուր տուր դաս-
 ծանոթներն մեկը առաջին հերթին այն
 է, որ վերադարձներուն մեծ մասը
 կենցաղային մտահոգություններով
 տարած ըլլալով, վերցաւ ակադե-
 մական մակարդակի նոր ուժեր մեք-
 տել բերել:
 Երկրորդ, նոր սերունդին ծնելի մե-
 ժամասիրությունը այս օրերուն կը
 փորձէ խոստովելու դասագրքերուն
 ծիւղերու հետեւել է կը նախընտրէ
 կենսի ապարդի համար ընտրել
 փաստաթուղթերուն, ծարսարագիտու-
 թիւն, բժշկություն կամ ծարսարագի-
 տություն, որոնք կ'աղաղակեն բարե-
 կեցիկ կենս: Ըսեմ, որ այս գործը,
 ցեղաստանության ուսումնասիրու-
 թիւնը, զոհողություն կ'ենթադրէ:

Եր գիտաժողովի դադարներն մե-
 կուն ընթացիկն դեմ առ դեմ եկան,
 անմիջապէս մոտենալով ինծի եւ
 յայտնեց. «Քաղաքական անբարձի
 ենթարկուելով 1982-ին մերժեցի խո-
 սիլի Հայկական ցեղաստանության
 մասին, ստրատեգիկ խղճի խայթ ու-
 նեցայ: Այսօր հոս գտնուիլս ինծի հա-
 մար գոյուսի կալ մըն է»:
 Հոս կ'ուզեմ շեշտել, որ խոսակի
 մեք Հայկական ցեղաստանության
 դեմ գլխաւոր «խախտանարներ»ը
 ենթարկուելով խոսքերն է: Ենթադե-
 մը, հրեաներու Ողբակիցումի յիւ-
 ճակը յաւերժացնելու միտող ուսու-
 մասիրական կեղծում մըն է: Այդ կեղ-
 ճումը բոլոր մասնագէտները մոլե-
 ճանդ են եւ նոյնիսկ լսած են, որ ի-
 ռեմէլ յանդիմանած են եեհուդա

«Հայ դաշին ուղղում գլխաւոր վստահը՝ թրքական ներկայ ֆարգչական արժան է», կը յայտնէ դոկտ. Վահագն Տաւրեան

ժին մեք դարձակուած աս մը վա-
 ւերագրեր ամբողջութեամբ չլին ըն-
 դօրինակուած, հակառակ անոր, որ
 Լեփսիուս իր նախաբանին մեք յա-
 տուկ կերտով կը շեշտէ, թէ վաւերագ-
 րերը իրենց ամբողջութեամբ մեք վե-
 րահարուած են: Որոշ վաւերագրի-
 ներ կարելու մասեր դուրս ձգուած
 են: Յե՛ս երկարատեւ ուղղությունում,
 նկատեցի, որ բոլոր այդ բացառուած
 բաժինները աղերս ունին հայկական
 ջարդերու գծով գերմանացիներու
 ուղղակի կամ անուղղակի մասնակ-
 ցութեան հետ: Սէկ խօսուով, ինչ որ
 գերմանացիներուն համար բացասա-
 կան է, գանձ առնուած է:

Երրորդ, Հայկական ցեղաստանու-
 րան ուսումնասիրությունը կը դա-
 ճանքէ հոնուս ըլլալ մեկ անելի լե-
 զուներու մեք: Չորրիւնակ, յիշէլ է
 անոյաման թրեւէն գիտնալ, ինչու
 նաեւ ֆրանսերէն, անգլերէն, գերմա-
 ներէն եւ օսմաներէն: Ինչուս կը շե-
 յնէլ, դիտար է այս բոլորը մեկ անձի
 մեք գտնել:

Բաւորը, անոր ըսելով, թէ որքան որ
 շեշտուի Հայկական ցեղաստանու-
 թիւնը, այնքան արդի մեք կրնայ մնալ
 Ողբակիցումը:
 Յետեւաբար, հրեաներու անարբե-
 րութիւնը կամ թրքական կեցուածը
 Հայկական ցեղաստանության հան-
 դէլ երկու նախադրանքներ ունի:
 Նախ՝ ֆալաֆական միտումներ, երկ-
 րորդ՝ հրեաներու Ողբակիցումը բա-
 ցառիկ երեւոյթ յաւելու հանգա-
 մանը:
 - Ամերիկեան ակադեմիական ար-
 ջանակներն ներս Հայկական ցեղա-
 ստանութիւնը ուսումնալու հոսանք է
 առող կողմին ամերիկեան համալ-
 սարներում մեք թրքական ամբիոննե-
 րու հիմնադրումը, կը կարծէ՞ր, որ ա-
 թազային կրնան անելի հող Եւրոպի-
 - Այս տեսակի մեք են աս մտա-
 հոգ են Հայ դաշին ուղղուած ամե-
 նամեծ վստահը ներկայ թրքական
 ֆարգչական արժան է, որ ամերի-
 կեան համալսարաններն ներս մեծ
 թիւով ամբիոններ հաստատելու քա-
 ռաւորութիւն մը կայ եւ ըստ երեւոյ-
 թիւն սկսած են յաջողութիւն գտնել
 այս գտնի վրայ: Փրինսթոնն եւլ.
 Հարվարդ, Չիկագո, Փորքլենդ, Չոր-
 բաուն եւ եւլ. Սի. էլ. էյ. մոտ ասե-
 նն միտի ունենան իրենք թրքական
 ամբիոններ:

Կասկածը արբնցած էր մեք: Յա-
 տուկ առաջնութեամբ, Լեփսիուսի
 գրուով, դարձեալ մեկնեցայ Բեռլին: Ար-
 իւնները մեկ առ մեկ նմնելով նկա-
 տեցի, որ իսկապէս գոյութիւն ունի
 դիտարեւոր միտում մը, զիրեն գեղ-
 չելու գերմանիոյ վերաբերող ժխտա-
 կան մասերը

- Այս ուղղութեամբ կրնան միայն
 սրցաւորն ափսոսալ եւ ցաւ զգալ:
 որ ցեղաստանութեան զոհ ազգ մը
 ճակատին կը Եւրոպայէլ անարբե-
 ժնալ ուրիշ ցեղաստանութեան մը
 հանդէպ Անուրուս. կայ նաեւ իսրա-
 յէլեան կառավարութեան ֆալաֆա-
 կան որոշ հաւանութիւններու տուր
 յալու գործօնը: Վերջապէս ֆալաֆա-
 կան ըստածը ծիւղ մըն է, որ
 մարդուն մեք կը բնեցնէլ բարոյական
 բոլոր զգացումները:

Սակայն հոս անելի ցաւալին այն
 իրողութիւնն է, որ ֆալաֆական դեմ-
 ութեան գաւ, վերջերս կարելու թիւով
 ակադեմիականներ այ սկսած են գո-
 րավիզ կանգնել իրենց կառավարու-
 րան բռնած ֆալաֆականութեան:
 Կակնկալելով, որ ետուրի Օրոնի
 նման ըլլալին տեսնակ ու հարի-
 րաւոր դասագրքեր իրենց բողոքի
 ժայը բարձրացնելին իսրայէլեան
 կառավարութեան բռնած դիրքին
 դեմ:

Իսկ արեւելի մտաւակ ունիլ այս
 ձեռով ազդել գերմանական ակադե-
 մական, ինչու չէ նաեւ թե՛սական ար-
 ջանակներու վրայ, որոշուած անոն
 իրենց կարգին դրական ֆայլեր առ-
 նեն դեղի Ցեղաստանութեան ծա-
 նայումը:
 - Դժբախտաբար, Հայկական ցե-
 ղաստանութեան հեղինակները ա-
 ռայսոր կը մնան կայսրած իրենց բար-
 բարու մտայնութեան մեք: Սեպտեմբ-
 րին հարկ եղած մակարդակը չունին,
 որոշուած ընթացիկ նորի մը դասա-
 խնամություններ կարելու ընթացի-
 վը:

Այստեղ բերեմ օրինակ մը: 1982-ին,
 հայասեր դասագրքի Իգրայէլ Չառ-
 նի միջազգային գիտաժողով մը
 կազմակերպեց ցեղաստանութեան
 մասին, ուր միտի ներկայացուե-
 ռաեւ Հայկական ցեղաստանութիւ-
 նը: Բազմաթիւ դասագրքեր եւ ու-
 սումնասիրութիւն մասնակցեցան
 այդ գիտաժողովին, որոնց մեք էր
 նաեւ նշանաւոր ցեղաստանագէտ Է-
 ի Ռիզելը:

Գիտաժողովի նախօրեակին թրքա-
 կան կառավարութիւնը անմիջապէս
 ծնուով բանեցուց եւ բախուս տա-
 նալիներ ըրաւ, իսրայէլեան կառա-
 վարական արջանակներուն յայտնե-
 լով, թէ միտի իրաւունք Իրանն
 փախչող հրեաներու մուտքը Թուր-
 կիա, եթէ գիտաժողովի ժամանակ
 ընթացի տուի Հայկական ցեղա-
 ստանութեան նիւթին ներկայացման
 Ասոր վրայ, դասագրքերը սկսան
 խոստովելու Հայկական ցեղաստա-
 նութեան անդրադառնալ. որոնց
 Եւրոպայէլ առաջինը եղաւ Էլի Ռիզելը:
 Ասոց Եւրոպայէլ եւ նաեւ դասագրքի
 եեհուդա Բաւորը, որ միակն էր հա-
 զուագիտ այն հրեայ դասագրքերնե-
 ռն, որ Եւրոպայէլ կը շեշտէ Հայկա-
 կան ցեղաստանութեան եւ Գերման
 ողբակիցումի միջեւ գոյութիւն ունե-
 ցող հասարակաց գիտերուն մասին
 1995-ին Ցեղաստանութեան 80-ա-
 մեակին առիթով «Չօրեան» հիմ-
 նարկին կողմէ գիտաժողով մը կազ-
 մակերպուեցաւ Եւրոպայէլ մեք, Իրա-
 յէլեաներուն մեք եւ նաեւ Բաւորը:

Որովս իրադատե՛ս մեկը, ես կ'անդ-
 րադառնամ, որ ամենեւին յոյս կարե-
 լի չէ կաղել գերմանական ներկայ
 կառավարութեան հետ, որովհետեւ
 ներկայ դասագրքերուն մեք գերման
 կառավարութիւնը միտի չզոգել խա-
 բարել ԼԱԹՕ-ի իր դաճակից Թուր-
 կիոյ հեճ սերս կաղեր:

Իմ յոյս կը մնայ այն, որ եթէ յա-
 ջողիմ գերմանական ակադեմիական-
 ներու ծանօթով մեք գործութիւն բա-
 նեցնել գերմանական կառավարու-
 րան վրայ, թե՛րաւ կարելի ըլլայ այդ
 նոյն կառավարութեան դասագրքեր,
 որ յարմար ժամանակի մը (երբ ֆա-
 ղաֆական դասագրքերը դասաստա-
 ըլլան) առնէլ ֆայլը եւ ընդունիլ իր մեղ-
 սակցութեան բաժինը

Իմ նախաձեռնութիւնն է նաեւ, որ
 յառաջիկայ տարիներուն բազմաթիւ
 գիրքեր միտի հրատարակուին, ուր
 միայն միտի ջանագրուով թրքական
 կողմի տեսակցը:
 - Ներկայիս ի՞նչ ուսումնասիրու-
 թիւններու վրայ կեղծումացուցած է
 Չեք աշխատանքները:
 - Իր աւարտին հասած է եւ հրա-
 տարակութեան համար ընդունուած է
 իմ վերջին աշխատութիւնս «Հայկա-
 կան ցեղաստանութեան երաշխիք»ը
 («Warrant for Genocide»), որուն ստ-
 րագրի մակդիրն է «Հայերու
 առնակաճան գլխաւոր տարրերը»:

Ցեղաստանութեան ծանայման
 գծով հայութեան կողմէ տարուող
 աշխատանքը գոհացուցիլ կը գտնէ՞ր:
 - Այս ուղղութեամբ եւ դրակնու-
 րէն սրամարտուած չեն: Որովհետեւ,
 մեքն, ներառեալ ես, աս ուս սկսան
 նախաձեռնարկ ըլլալ Հայկական
 ցեղաստանութեան ուսումնասիրու-
 րան, երբ փաստօրէն արդէն 60 տա-
 րիներ անցած ին անոր գործարդու-

Տարագրուող վարից
 ԱՍՏԱԿԱՆ ԳԱՐԻԿԱԿԵԱՆ
 «Վարիսի» Եւրոպայէլ
 Բաւոր

Երկրորդում ներկայում է, որ «հայկա-
 կան ցեղաստանության հարցը լուրջ
 վեճերի է Լճնարկումների նյութ է, եւ
 Դեյվիդսոն լեռան կատարել մի որո-
 ցակի թեմիկական խնդրանքան
 դասական ողբերգությանը սրա-
 մարդը նշանակում է անստեղծ եւ
 թերազնախեղ մյուս թեմիկական

Երկրորդում ներկայում է, որ «հայկա-
 կան ցեղաստանության հարցը լուրջ
 վեճերի է Լճնարկումների նյութ է, եւ
 Դեյվիդսոն լեռան կատարել մի որո-
 ցակի թեմիկական խնդրանքան
 դասական ողբերգությանը սրա-
 մարդը նշանակում է անստեղծ եւ
 թերազնախեղ մյուս թեմիկական

Առերևու գույնը... Իհարկե այն կա... Մի՞թե չե՛ք գուժ, ինչդեռ է ախիվում գույնը ծիածանի նրբին վրձնահարվածներով յուրաքանչյուր օրվա ամեն ակնթարթում: Գույնը Աստուծո՞ւ յարգել, գույնը հոգու վիճակն է մտքի թռիչք: Այլապես բանաստեղծ Կորյուն Առաքելյանը չէր անվանի իր ժողովածուն հենց այսպես «Առերևու գույնը»: Բազում բանաստեղծական ժողովածուների շնորհիվ (այդպես էլ է համախոս լինում) եւ ընդունելի անվանումների թվում այս խորագրին անվերադասելի հավաստում եւ երգի հեղինակի որդես բանաստեղծ կայանալու անդրանիկ գրավա-

հենց այդ էր դասճանգը, որ համալսարանն ավարտելուն դես նա վերադարձավ Իջևան, իրեն ծնող բնության գիրկը հարազատ դորոց, որդես հայոց լեզվի եւ գրականության ուսուցիչ: Ասացվեց այնպես, որ հաջորդող տարիների ընթացքում Կորյուն Առաքելյանը ղեկավար աշխատանքի ընթացք, եղավ Նաիրիի օրացույցի «Նաիրի» թերթի դասախոսական ֆարսուղար, հետագայում՝ «Ազատ գոտի» թերթի գլխավոր խմբագիր: Արդեն ժողովածու դարձած բանաստեղծությունների ժողովրդական հարցը՝ առանցիկ բազմազարդ հոգսերի ծիրաններում անընդհատ հե-

լանդել, բարբառաբար բնաջնջել եղած արժեքներն ու նվաճումները, այլ ակնածախնդիր կերպով դառնալով «հմի» լավն ու ճիշդ ավելացնելով ճիշտն ու նորը: Երեւի թե, օրինակ, ավելի ճիշտ կլիներ, ասենք, «չարչի» արձանը կառուցել ոչ թե գլխաւսված Բանվորի արձանի, սեղը, այլ նրա հարեւանությունը... «Այդ իսկ առումով, այսօրվա մտաւոր խնդիրներից մեկը համարում եմ կրթության եւ առողջադասության ներկա վիճակը, այդ բնագավառներում տիրող բարեբեր: Չկա ավելի մեծ անհարեւանություն (իսկ եւ կասե՛ի՝ հանցագործություն-Թ.Յ.),

երեւ մարդաս էր երեւանի թիվ 136 դպրոցը: Եկել էին ունկնդրելու դպրոցի հիմնադիրներից մեկի, հմուտ եւ վաստակաւոր մանկավարժ Զնարիկ Ծարոյանի՝ մայրենի լեզվի բաց դասը: Եկել էին ծնողներ, լրագրողներ, բանաստեղծ եւ դասուցիչներ: Եւ զիստեհ, որ ոչ միայն ունկնդրելու են, այլ նաեւ մասնակից դառնալու 136 դպրոցում արդեն ավանդույթ դարձած ուսուցումը եւ հետաքրքրական միջոցաւորումները, հաղորդակից դառնալու մեր օրերի դպրոցի ոչ դյուրին առօրյայում հանդեսորեն իրականացվող նվիրյալ մանկավարժների ամենօրյա աշխատանքային սիրամիտ: Եկողները չէին սխալվել: Աման արեւով ողողված, ճաշակով ու գեղեցիկ զարդարված դասարանում նրանք ակնաստես եղան, թե ինչպես են մեր մանուկները անում իրենց անդրանիկ ֆայլերը մայրենի լեզվում, սերունդ «ց» եւ «ժ» տառերը (այդ օրվա դասի նյութը), ինչդեռ են երգում, արտասանում, նաեւ՝ բարեկիրք դասիվածի դասեր առնում իրենց ուսուցչուհուց, նաեւ՝ սովորում ինքնուրույն մտածել, կյանքի առաջին համարձակ ֆայլերն անել, չկաւանդվել «հանդիսաստեղծ»: Որքան սեր է նվիրում, մասնագիտական խոր գիտելիներ է ընդհի մոտե՛ր է ունենալ, որդեգիր յուրաքանչյուր օր, ինչդեռ առաջին անգամ, ուսերից թորափելով կյանքի, կենցաղի բազում դժվարությունները, ժողովրդի եւ բարյացակամ մտնել դասարանը: Եւ այդ, լսում եւ Զնարիկ Ծարոյանի եւ մտածում, որ մանկավարժությունը հիմնական ներառում է նաեւ արհեստի մասնագիտությունը: Տարբեր, բազմա ամենալավ իմաստով: Պետք է միտք բարի լինի երեխաների հանդեպ, որքան էլ այդ դասին դասանցած լինի սիրոց, որ երեխաները հավասար իր բարությանը, դեպք է ժողովրդի երեխաներին, որքան էլ որ ամառանա լինի այդ դասին հոգուր երկինքը, որ երեխաները հավասար իր ժողովրդին, որ ամեն Աստուծո՞ւ դպրոցից սանեն իրենց հետ մայրենի լեզվի առաջին թորականներով զարդարված մարդկայնության անզոհաստեղծ դասերը: ...Երեւ դպրոցի հյուրն էր մանկավարժ Բանաստեղծ Գեորգիան եւ կրթության նախարարության երեւանի

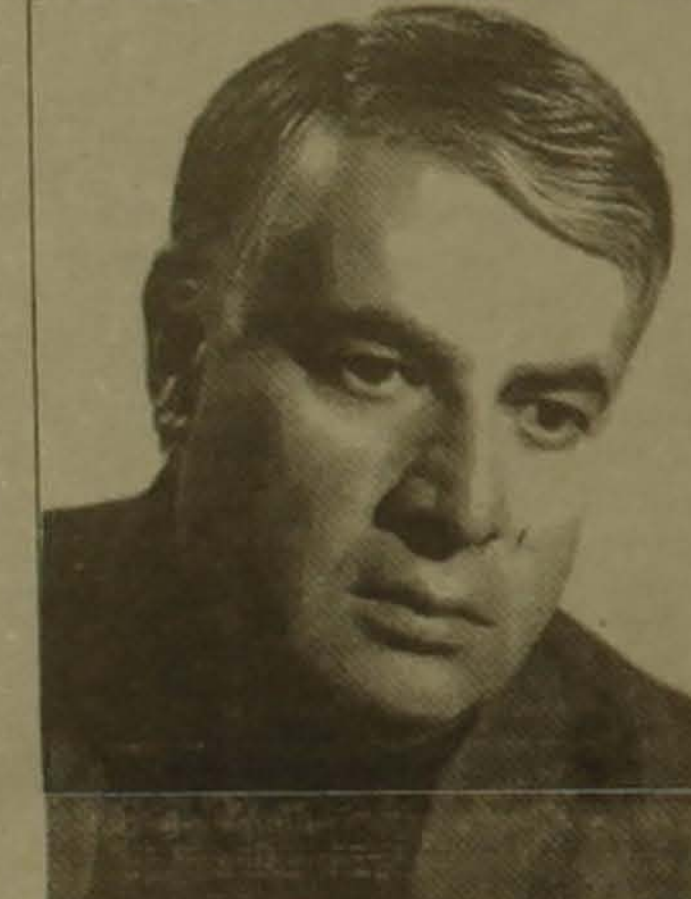
սարածախն ծնությունը մեծ Զովհաննես Առաքելյանը: Ընթերցողին ծանոթ են նրա «Ինձ ճիշտ հասկացիր», «Չուրեքի կապույտ հովիտում», «Երգող ձկնիկ» գրքերը: Վերջինս յուրովի բեմականացումը ներկայացրին, միանալով առաջին դասարանիցներին, դպրոցի մանկավարժ Անուշ Գրիգորյանի 3-րդ դասարանիցները: Զովհաննես Առաքելյան «Երգող ձկնիկ» մանկական բալլետի դասախոսական փոխտնօրինական գաղափարը մանուկների անմիջական թորականով հասուն երանգ ստացավ: Իսկ ամենաբերն ծափահարությունների արժանացան առաջին դասարանի Գազիկ Փրոմյանը, Երրորդ դասարանի Մարինե Օղաբաբյանը եւ իններորդ դասարանի Սոնա Պողոսյանը, չնայած որ բոլոր երեխաներն էլ յուրովի հմայիչ էին իրենց անմիջականությամբ, եւ դրականի արժանի: Դպրոցի բաց դասը, որ բացառիկ խանդավառ մթնոլորտում անցավ, ավարտվեց բանաստեղծ Զովհաննես Առաքելյանի ընդհանրական ջերմ խոսքով՝ ուղղված աշակերտներին, մանկավարժներ Զնարիկ Ծարոյանին, Անուշ Գրիգորյանին եւ դպրոցի սնորհ Գրեթա Թունյանին: Գնահատանի խոսք ստաց նաեւ ներկա գտնվող եւ դպրոցի ուսահարույց ու բազմաբովանդակ միջոցառումների ձեւակալ հյուր՝ Բաղաբաբյանի կրթության բաժնի ծեսուչ Ամասուն Աւաչկյանը: ...Օրերս թիվ 136 դպրոցում, ի շարունակումս կրթության անցկացվող շարժումս օրերի, սեղի է ունենալու «Չարենցյան սերերը» խորագրով գրական հանդես: Անկասկած, դպրոցը, հանձնի նրա բազմակարգակ, հմուտ ղեկավար եւ սնորհ Գրեթա Թունյանի, կարող ուժեր ունի թե՛ մանկավարժների, թե՛ ավագ դասարանիցների շարքում նման դասախոսական շարժումս միջոցառում անցկացնելու համար: Գաղափարներ մաղթեմք նրանց եւ այցելեմք այդ դպրոցը՝ մեկ անգամ եւս հաղորդակցվելու շարժումս սիրտ-սրբին եւ մեր դայժառ մանուկների կյանքում արվող անդրանիկ զեղծերի կայեւրում: Ս. Ռ.

«Անստեղծ անստեղծ է ոչ միայն հասարակություն կադրներում»

«Ազգ» օրաթերթի հյուրն է բանաստեղծ եւ բանասեր Կորյուն Առաքելյանը: Գանդիդաման առիթը նրա «Առերևու գույնը» ժողովածուն է, ինչդեռ եւ հասարակական որոշ հարցերի շուրջ գույնը դասախոսությունը:

կանն է: Նույնպես հավաստում եւ գրի սփռողաթերթում «Նաիրի» հրատարակչության մասնուցած ներածությունը: «Կորյուն Առաքելյանի բանաստեղծությունը տարիների ընթացքում հարստացել, իմաստավորվել եւ գեղեցիկ գեղարվեստական արտահայտությունը: Ժողովածուն հեղինակի բանաստեղծական աշխատի իմաստալից դրսևորումն է՝ աղբյուրի ու երանգովի գույններով»: Այս տղերքին էլ հավաստում եւ ընթերցելով-խորատուզվելով բանաստեղծի դասերների, միտք ու հույզերի մեջ, որ բանաստեղծական ակնառու ծիրից զատ, օժտված են գույն եւ հասարակ (բառիս լավագույն իմաստով), բայց մեզանում կրուսյալ եւ այդպիսի կարուստ մարտիակի ցեղերությամբ, ոչ արտահայտելով, բայց ակնակիտ ու դարձ անկեղծությամբ: Գիրք, որ նման է հանդարտված ու վճիտ լեռնային ջրերի, որոնցում անթափույց գեղեցկությամբ այլ է շոյում հասակի ամեն մի նրբերանգ ֆարց: «Բնությունն աս են սիրում, ծննդավայրիս Իջևանի անզոհական բնությունը մանուկուց անընչելիորեն դասերվել է իմ մեջ, ասում է Կորյուն Առաքելյանը եւ մտնում, մարդն իր տնայնքում ման է իր բնությանը, իջևանիցներն իրենց լեռների դես հողատ են, կրակի դես փխրուն»:

Ընդհանրապես, ամենափխրուն ամենաուժեղ մարդն է: ...Կորյուն Առաքելյանը, որի անդրանիկ բանաստեղծական շարքերը բազմիցս տղարվել են «Պիոներ կանչ»-ում, «Ավանգարդ»-ում, Գառն»-ում, մեր գրական աստղաբազում, 60-ականներին իրենց հասարակ եւ յուրաքանչյուրն իր մասնաբաժնով եւ ուրույնությամբ ճանաչելի անուն դարձած, եւ հետագայում ծանրակեփո ծնող գասած սերունդից է: Կարելի է հիշատակել Դավիթ Զովհաննեսի եւ Ալեքսանդր Թովմայանի, Գեորգի Էդուարդի եւ Ալվալի Զիլոյանի, Ավարդ Պետրոսյանի եւ Զովհաննես Գրիգորյանի, Անահիտ Պարսամյանի, Ալիս Զովհաննեսիայանի եւ այլ անուններ: Եռանդուն եւ հույզ հետաքրքիր էր երեւանի դասական համալսարանի բանասիրական բաժնի առօրյան, որի բազմաթիւ դրսևորումներից էր Գրական ստուգիան անվանի գրականագետներ Էդուարդ Զրբաբյանի եւ աղագ Գառնիկ Անանյանի ղեկավարությամբ: Գրական ստուգիայի առկայությունը ոչ միայն խթանում էր ուսահարույց հանդիպումների, ընթերցումների, կնարկումների ընթացքը, այլ նաեւ մեծապես նպաստում էր գրականության անող ողջ մի սերունդի համար դասուցած գիտական-մեթոդական միջավայրի ստեղծումը: «Բանաստեղծը կապող օղակ է բնության եւ մարդու միջեւ», ընդ միջում է Կորյունը: Զավանթար,

եր չի հովանավորում եւ հոգացության սակ առնվում աղագ կիրք եւ առողջ հասարակության ստեղծումը», սազանդում է Կորյուն Առաքելյանը: Եւ մանադես անհրաժեշտաբար հասունացել է ժամանակը ճգնաժամ մեզանում «ազատություն» եւ «անկախություն» բառերի կասեղծությունների իմաստը: «Բացառիկ ազատություն եւ անկախություն գոյություն ունենալ չեն կարող: Զասարակությունը դարձավոր է մեզանց ազատությունը եւ անկախությունը գնահատող բարոյական նորմերը: Բացի այդ սիսլ եմ համարում հասարակության ֆաղախանացումը եւ սոցիալական բեռնացումը: Ոսկի միջինի դակասը հասարակական կյանքում ստեղծումն է անկախություն, բախումների եւ ցնցումների ազատ դաս», սա է Կորյունի կարծիքը: Իսկ ընդհանրապես կարծիք կա, որ այդ «անկախության դաս» բազմակուսակցությունն ավելի աս նման է միմյանց, ան սարբեր: «Կողմ եմ բազմակուսակցությանը եւ սարակարծությունը, սակայն միաժամանակ գտնում եմ, որ ազգային ծրագիր ունեցող եւ նրա իրականացման համար դայարող ժողովուրդը դեպք է որ կարիքը չունենա շասնյակ կուսակցությունների: Կարծում եմ, ժամանակը կխմբագրի այդ հարցը, անի որ, իրով, դրանք ընդհանուր առմամբ ավելի նման են միմյանց, ան սարբեր»:

...Զայ բանաստեղծական աշխարհը բավականին խիտ է բնակեցված: Դա կարող է եւ վախեցնել, եւ դարձավորեցնել: Մարիսա Յվեսեսեան իմաստուն դիտարկում է արել: «Այնքան կարեւոր չէ նոր խոսք ասել, որքան կարեւոր է գտնել միակ ճիշտ բառը»:

«Անճան անճան է ոչ միայն հասարակություն եւ հզոր կազմակերպություն, այլեւ փոքր ծանրով, թիկնով: Դրանում է անճանի հավերժության, շարունակելիության գաղտնիքը, հանդակված է Կորյունը, կարեւոր ոչ թե հասարակություն, մեծ ստղարթով ծանր դառնալով է, այլ՝ այդ անճանում գտնվելը: ...Եվ սփոփում եւ ինչ լույս մի բանում. եթե կածանը, թեկուզ նեւարվող, ինչ այդ անճանից հեռու չի սանում...»:

Կորյուն Առաքելյանի «Առերևու գույնը», Մարիսա Յվեսեսեանի բնորոշմամբ ճիշտ գտնված խոսքն ու մտնումն է ընթերցողին ուղղված, նրա հոգուն աղափինող ճեմարիտ գույնը, որ դերձաստղարթ խիտ անճանում, աներկայորեն, ունի իր սեփական կածանը:

Անուշ, նորը կառուցելու համար հարկ է ոչ թե իմնահասակ

սին գիծ էր մղվում: Իսկ բանաստեղծությունը... Բանաստեղծությունը գրվում էր ու աղբյուրն իր կյանքով: Եվ չէր կարող այլ կերպ լինել, անգիր «Բանաստեղծը կապող օղակ է նաեւ երկնային ու երկրային միջեւ, համադրող իրականի եւ երանգների: Բարու ու չարի, կյանքի եւ մահվան, հավերժի եւ անցողիկի, հոգու եւ մարմնի դայարի հավերժ թեմաներն են ծնում բանաստեղծին», մտնում է Կորյունը, իսկ տղարվելը, միեւնույն է, մտնում է որդես իմնահասարակության ներքին դասանցներից մեկը, գրում եւս մարդկանց համար եւ արդարացիորեն ուզում են նրանց կողմից ճանաչված լինել»:

Եվ լավ է, որ թեկուզ ուսացումով, բայց զայիս է այդ իմնահասարակություն-տղարվելու-ճանաչվելու ժամանակը: Ան մեր առջեւ Կորյուն Առաքելյանի «Առերևու գույնը» անդրանիկ ժողովածուն է, որ յուրաքանչյուր ընթերցողին ջերմ ու հույզելի, ասես հոգուն շոյող ասելի ունի: Առաքելյանի ճիշտ արտահայտության համակարգում ստեղծվել է մեթոդական արժեքների դասախոսության վարչություն, որը դիտարկեցական հսկողություն սակ առնի հանրապետության բոլոր բանագրաններում, գրադասուցներում գեղեցկված մեթոդական արժեքները, «ղեկավարի» դրանց արտահայտելու ներմուծումը: Այդտեղ է աշխատում Կորյուն Առաքելյանը: «Ընդհանրապես սիսլ եմ համարում, եթե մի բան ոչնչացվում է առանց նորը արժեքավոր փոխարենը ստեղծելու: Նորի կողմնակից եմ, սակայն, ոչ թե կուրորեն ներմուծվող, այլ մեր ավանդույթներից սնվող եւ նրանց վրա բարձրացող նորի: Ոչ մի նոր չդեպք է մթաղակ կամ սպերի սակ թողնի մեր ազգային նկարագիրը», ասում է Կորյունը:

Անուշ, նորը կառուցելու համար հարկ է ոչ թե իմնահասակ

ԱՎԱՏԱՐԱԼԱ

INXS-ի երգչի մարմինը՝ Սիդնեյի հյուրանոցներից մեկի համարում

Շաբաթ օրը՝ նոյեմբերի 22-ին, կեսօրից հետո երաժշտասերների համար շխուր լուր ստացվեց միջազգային ճանաչման հասած եւ 20 միլիոնից ավելի ծայրասկզվածակ վաճառած INXS (Ինքսես) ավստրալիական խմբի առաջատար եւ վոկալիստ Մայլ Զաքլենսի անտառային եւ ողբերգական մահվան մասին: Երեսուցյաբայ (ծնվել է 1960 թ. հունվարի 22-ին) երգչի մարմինը գտնվել է Սիդնեյի հյուրանոցներից մեկի համարում: Գեղի վայրում գտնված կապել գոտին հանձնվել է փորձափորձության: Եվ չնայած ոստիկանությունը առայժմ լուր է, լուրեր են դրսևում, որ երգչին իմնաստղան է եղել: Զեսաբրի է, որ ոչ մի ակնհայտ դրադասուցած նեւ հնարավոր չէ: Նա չորս օր առաջ էր Անգլիայից վերադարձել եւ մահվան նախորդ օրը ռեսուրսում ճաշել էր ծնողների հետ: Զեսաբրիությունը հավանաբար ամեն ինչ կտարգի: Մայլը հայտնի էր ոչ միայն INXS խմբի հետ իր կարիերայով, այլ նաեւ անճանական կյանքի որոշ դրվագներով,

մասնավորապես սիրավեղերով նշանավոր աստղը Կայլի Սինոզի, Պամելա Անդերսոնի եւ այլոց հետ: Ավելացնելով, որ INXS խումբը կազմավորվել էր 79 րվականին եւ շուտով նեւրել էր իր գոյության ֆանտաստիկը: Դիջեյ ԱՐԹՈՒՐ (Հայ FM 105.5)

Տայասանի երաժշտական ընկերության ֆուլեջ-ուսուղիան՝ Էմմա Ծասուրյանի անունով

Երեւան, 24 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊԵՆ: Զայասանի երաժշտական ընկերության նախաձեռնությամբ խմբերգային արվեստի սանր նոյեմբերի 22-ին կայացավ հուշ-երեկո՝ նվիրված երգչախմբային արվեստի երախտավոր, հանրապետության ժողովրդական արտահայտչի, դասական մրցանակի դափնեկիր, դրաբուր էմմա Ծասուրյանի իրաւասկին: Ժողովրդական երգի բացառիկ գիտակ էմմա Ծասուրյանի անվան հետ են կապված Զայասանի երգչախմբային ընկերության, Թաթուլ Ալբոնյանի անվան երգի-դարի դասական խմբի, ինչ-

դես նաեւ Արամ Տեր-Չովհաննեսիանի անվան երգչախմբի գործունեությունը: Երեկոյի ընթացքում հայտարարվեց, որ երաժշտական ընկերության որոշմամբ, էմմա Ծասուրյանի անունն է ընդունվել ընկերության ֆուլեջ-ուսուղիան: Երեկոյի համերգային բաժնում խմբերգային արվեստի նմուշներ ներկայացրին Զայրեանյան դասերգային եւ աշխատանքի վեբերանների, զյաների «Կարդանան» եւ մանկական «Արմեններ» երգչախմբերը, ինչդեռ նաեւ Արամ Տեր-Չովհաննեսիանի անվան երգչախումբը:

Սարգսյան

ՇՆԽԱՍ

«Երեւան-Դինամոն» սկսում է լիարժեքային եվրագույնի եզրափակիչը

Վաղը նոյեմբերի 26-ին, Կազան է մեկնում «Երեւան-Դինամոն» լիարժեքային թիմը, որը եվրոպայի յոթ այլ լիարժեքային ակումբների հետ մասնակցելու է մայրցամաքի չեմպիոնների գավաթի խաղարկության եզրափակիչ փուլին: Հայ լիարժեքային թիմը այդ իրավունքը նվաճեցին հաղթելով սեպտեմբերին Երեւանում անցկացված նախնական մրցախաղում:

Եվրոպական մրցակցերն անցկացվում է օլիմպիական մրցակազմով, վեց խաղաստիսակների վրա: Թաթարստանի մայրաքաղաք Են մեկնում գրոսմայստերներ Վլադիմիր Հակոբյանը, Սմբատ Լոյուսյանը, Անտոն Անաստասյանը, Արսաբեկ Սինայանը, Արսաբեկ Պետրոսյանը, միջազգային վարժիչ Տիգրան Լալայանը (կազմը նվազ է խաղաստիսակների հերթականությամբ): Պահեստայինն է միջազգային վարժիչ Լուրյա Զալանթյանը, թիմի ղեկավար Վլադիմիր Հայրապետյանը: Ցավով, երեւանցիները եզրափակիչին կմասնակցեն փոքր-ինչ թուլացած կազմով, ուժեղ մրատնությունից հետո առայժմ վերջնականապես չի ադապտացվել Ռաֆայել Վահանյանը:

Կազանում երեւանցիներին, որոնք, հիպոթեզով, երկու ամիս առաջ արդեն մեկ անգամ նվաճել են եվրոպական չեմպիոնների գավաթը, ցածր անեղ մրցակիցներ են ստա-

տում: Հզոր կազմ է հայտնվում, մասնավորապես, ամենալավ անցյալ չափազանց զավթակիր «Թաթարստան-Գազ-Իթիլը»: Թիմի առաջատարն է իր անհատական գործակցով այժմ աշխարհում երկրորդ լիարժեքային Վլադիմիր Կրամնիկը: Ակումբի կազմում են նաեւ Գերմանիայից հրավիրված Արթուր Յուսուպովը, թիմային հաշվարկում աշխարհի եւ օլիմպիական չեմպիոններ Ալեքսեյ Դեբեյը, Սերգեյ Ռուբլևսկին, հանրահայտ գրոսմայստերներ Վիկտոր Բուլգանը, Վիտալի Գեյդուկովսկին:

Պակաս հոչակավոր անուններ չկան Ռուսաստանի մյուս երկայնա-ցուցիչ Ազովի «Լադոյա» կազմում: Բավական է ասել, որ թիմի հիմնական բոլոր վեց անդամների գործակցները գերազանցում են 2600-ի սահմանագիծը: Այստեղ են աշխարհի եւ օլիմպիական չեմպիոններ Եվգենի Բարեբեկ, Պյոտր Սվիդլերը, Վադիմ Չվյազինցեյը, Ուկրաինայից հրավիրված Ալեքսանդր Օնիչուկը, Սիլվաիլ Կրասնոկոլը, Յուրի Յակովիչը:

Գավաթի համար կարող է դախարել նաեւ Հարավսլավիայի Չեմուն Լադաի «Ազրոնիվերսալ» թիմը, որը գլխավորում են արտասահմանյան երեւ հոչակավոր գրոսմայստերներ Վասիլի Իվանչուկը, Ալեքսանդր Բեյլավսկին, Բորիս Գելֆանդը: Ուժեղագույն լիարժեքային

կան նաեւ մասնակցից մյուս ակումբների կազմերում: Այստեւ, Ավստրիայի «Մերկուր» (Գրաց) թիմում խաղում են հրավիրված մարզիկներ Ալեքսանդր Չեմնիկը, Յուրի Ռազուվաեյը, Իգոր Նովիկովը: Լեհաստանի «Վարսավան» գլխավորում են եղուարդաս Ռոզենսալիցը եւ Լեմբի Ելը, Իսրայելի «Շեք-լիան» Լեւ Պախիսը: Հանրահայտ անուններ բացակայում են միայն Մոլդովայի «Ունիոն-Գազ» ակումբում, որը վերջին դասին փոխարինեց Իսրայելից ներկայացուցիչներին, որոնք հրաժարվեցին մասնակցել եզրափակիչին:

Ուսագրով է, որ բացի Հայաստանի եւ Իսրայելի դասվիրակներից, մյուս թիմերի կազմերում խաղում են արտասահմանյան լիարժեքայիններ: Եզրափակիչի առաջին փուլի վիճակահանությունը կկայանա բացման արտոդրության ժամանակ նոյեմբերի 27-ին, եւ այդ օրն էլ հայտնի կդառնա մեր թիմի անդամիկ մրցակիցը:

«Երեւան-Դինամոն» հովանավորն է Հայաստանի Հանրապետության ԼԳ եւ ԱԱ նախարարությունը: Այս առիթով շնորհակալությամբ լի է ընդգծել, որ նախարար Սերժ Սարգսյանը մասնապես հոգասար է վերաբերվում մեր լիարժեքային գործերին:

ՎԱԿԱՆ ԿՈՎՃԱՆՆԻՍՅԱՆ

Նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը ընդունեց Հայաստանի առաջատար լիարժեքային թիմերին

Երեւ Հայաստանի Հանրապետության Նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը հանդիպեց միջազգային մրցատարբերում իրենց հիանալի դրսեւորած մեր երկրի ուժեղագույն լիարժեքային թիմերի եւ Հայաստանի լիարժեքային ֆեդերացիայի ղեկավարներին հետ:

Հանդիպմանը մասնակցում էին աշխարհի առաջնության բրոնզե մեդալակիր Հայաստանի հավանական անդամներ Վլադիմիր Հակոբյանը, Սմբատ Լոյուսյանը, Արսաբեկ Սինայանը, Անտոն Անաստասյանը, թիմի մարզիչ Արսաբեկ Պետրոսյանը, գրոսմայստեր Նորման Լաքրանդը, Հայաստանի լիարժեքային ֆեդերացիայի նախագահ, ՖԻԴԵ-ի փոխնախագահ Վանիկ Չախաթյանը, ֆեդերացիայի գլխավոր ֆարսուղար Գազիկ Հովհաննիսյանը, լիարժեքային թիմի ղեկավարները:

Հանրապետության նախագահը ջերմորեն շնորհակալեց հայ գրոսմայստերներին Լյուբեցնի համաշխարհային առաջնությունում հասած փայլուն հաջողության առթիվ, իր ուրախությունը հայտնեց այն կառավարությանը, որ 17-ամյա Արսաբեկ համապատասխան է մեր գրոսմայստերների ընտանիքը: Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը գահավակցություն ընդգծեց այն իրողությունը, որ իրենց արի արունակ Հայաստանը հանդիսանում է աշխարհի ուժեղագույն չորս-հինգ լիարժեքային թիմերից մեկը:

Ինչպես հայտնի է, աշխարհի թի-

մային առաջնության մասնակցների կազմում Հայաստանի հավանական մրցակցից միայն վերջին դասին, երբ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը միջազգային մրցատարբերումը վերականգնվեց մարզական արդարությունը: «Ես ուրախ եմ, որ դուք մեր ելույթով ադապտացեցիք, որ մեր դասերը խաղաղապես արդար եւ», ընդգծեց նախագահը:

Անրճնազգրով գրույցի ժամանակ Լ. Տեր-Պետրոսյանը հետաքրքրվեց մեր լիարժեքային թիմի մոտակա թղաններով, նրանց հաջողությունը ցանկացավ առաջնությունը անցկացվելիս եվրագույնի խաղարկությունում եւ Գրոնինգենի աշխարհի ան-

հատական առաջնությունում: Ֆեդերացիայի ղեկավարները երկրի նախագահին դասնեցին ՖԻԴԵ-ի վերջին որոշումների մասին հավանական մեծ հեղինակությունը, Երեւանում 2001 թվականին անցկացվելիս աշխարհի թիմային առաջնությունը, իսկ մինչեւ այդ համաշխարհային եւ եվրոպական երիտասարդական առաջնություններ:

Հանդիպմանը ներկա էին ՀՀ ԼԳ եւ ԱԱ նախարար Սերժ Սարգսյանը, ՀՀ կառավարության Գրգոր Պողոսյանը, ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի եւ սպորտի փոխնախարար Իգոր Չախաթյանը:

Գլխավոր մրցատարբեր Իվանչուկին «Ինվեստբանկ-97» մրցաշարն ավարտվեց

Հարավսլավիայի մայրաքաղաքի «Սավա-Կեյսերն» հսկա դահլիճում անցկացված միջազգային ավանդական մրցաշարն ավարտվեց:

Վերջին իններորդ տուրում չափազանց կարեւոր էին Կրամնիկ-Իվանչուկ, Գելֆանդ-Անանյան, Բեյլավսկի-Շիրով հանդիպումները: Դրանցից առաջին երկուսն ավարտվեցին ոչ-ոքի արդյունքով, իսկ Բեյլավսկի-Անանյանը հասավ մինչև չորրորդ տուրում: Մրցաշարի ընթացքը Երկրի նկատմամբ:

Այստեղ, Վասիլի Իվանչուկը (Ուկրաինա) եւ Վիվանդանյանը (Ռուսաստան) ինը դասերում վասակեցին 6-ական միավոր եւ բաժանեցին առաջին-երկրորդ տեղերը: Մրցաշարի հաղորդ ժամանակը ուկրաինացի գրոսմայստեր, որն ավելի բարձր լրացուցիչ ցուցանիշներ ուներ: Հիպոթեզով, որ ուկրաինացի գրոսմայստերը վերջին ցածրագույն խաղաց Լյուբեցնում անցկացված աշխարհի չեմպիոնության մրցումում, որտեղ առաջին խաղաստիսակի վրա գրավեց

առաջին տեղը բավականին բարձր արդյունքով՝ 8 հնարավորից 6 միավոր: Եվ ահա, կրկին վստահ ելույթ ներկայացուցական, 18-րդ կարգի ուժեղ մրցաշարում: Ի դեպ, Իվանչուկը միակն էր, որ ողջ մրցաշարում մրցումն անցավ առանց դաժանության: Բելգրադյան մրցումներում երրորդ տեղը տեղը բաժանեցին Ալեքսեյ Շիրովը (Իսրայել) եւ ժոն Լոբյեյն (Ֆրանսիա), որոնք հաղորդները եւ մնացին կես միավորով:

ՔԱՍԿՏՐՈՒ

Տաղթողներն արդեն հայտնի են

Այսօր «Գրանդ» մարզակումբի դահլիճում կանցկացվեն բասկետբոլի երեւանյան 4-րդ միջազգային մրցումների վերջին խաղերը: Մրցաշարը չեն ավարտվել, բայց արդեն հայտնի են թե՛ տղամարդկանց, թե՛ կանանց հաղթողները:

Կանանց մրցումներում եւս երկու հաղթանակ տարան Սավորոդոլի բասկետբոլիստիկները: Նրանք նախ 81-40 հաշվով առավելության հասան Երեւանի ՖԻՄԱ-ի, ապա, 80-43 հաշվով, Հայաստանի հավանական մրցակցում: Այստեղ, Ռուսաստանի ներկայացուցիչները հաղթանակ տարան ընդդէմ չորս խաղերում եւ վստահորեն գրավեցին առաջին տեղը: Մրցաշարի հաղթող դարձավ նաեւ

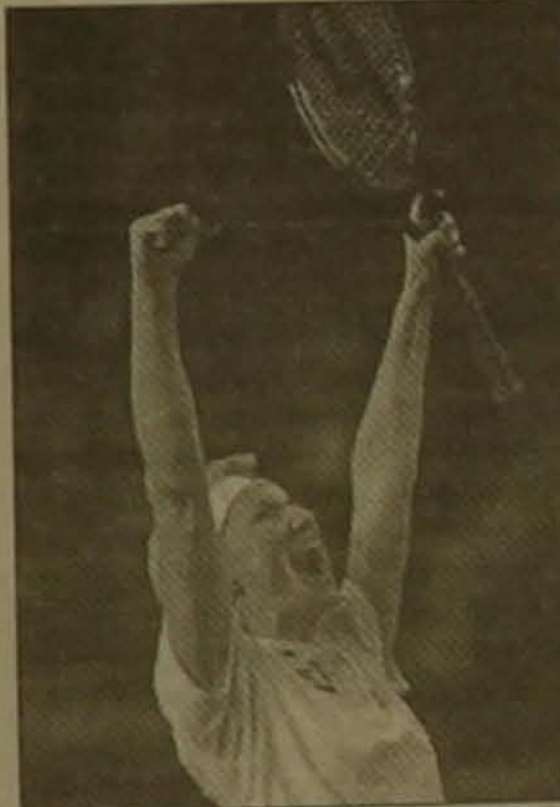
Հայաստանի տղամարդկանց հավանական մրցակցերը: Վրաստանի երիտասարդական հավանական մրցակցում տարան հաղթանակի մասին արդեն գրել են: Թիմը այնուհետեւ եւս երկու վստահ հաղթանակներ տարավ՝ երեւանի «Գրանդ» ակումբի (88-56) եւ Վրաստանի հավանական մրցակցում (93-63): Մեկական հաղթանակ ունեն «Գրանդ» եւ Վրաստանի բասկետբոլիստները (այս փուլի երկրորդ խաղը ավարտվեց 79-67 հաշվով՝ հոգուս վրացիների):

Այսօր մրցումների վերջին տուրում կանցկացվեն Հայաստանի հավանական-ՖԻՄԱ (կանայք) եւ Հայաստանի հավանական-«Գրանդ» (տղամարդիկ) զույգերը:

ՔԵՆԻԱ

Չեմպիոնուհին Լոկոստան է

Նյու Յորքի «Մեդիսոն Սկվեր Գարդեն» մարզադաշտում ավարտվեց թենիսի կանանց աշխարհի առաջնությունը,

Չեն թենիսիստիկ Յանա Լոկոստան ցնում է Ենց ճուր Ես Եվանել Է աշխարհի չեմպիոնուհու կոչումը

որին մասնակցեցին 16 ուժեղագույն մարզուհիներ: Հեռախոսի անցան առաջնության կիսաեզրափակիչ խաղերը: Դրանցից առաջինում եզրափակիչի ուղեգիրը վիճարկեցին Ֆրանսուիկ թենիսիստուհիներ Մերի Պիտը եւ Լասալի Տոզյան: Ինչպես եւ ստացվում էր, հաղթանակ տարավ ավելի փորձառու Պիտը: Մյուս կիսաեզրափակիչ խաղում Յանա Լոկոստան (Չեխիա) առավելության հասավ Իրինա Սոխոլայի (Ռուսիա) նկատմամբ:

Վճռական խաղում վստահ առավելություն ուներ Յանա Լոկոստան, որը եւս հաղթեց 3-0 (7-6, 6-2, 6-3) հաշվով: Լոկոստան, որը վերջին հաղթեց «Կենյի գավաթի» խաղարկությունում, համաշխարհային դասակարգման ցուցակի երկրորդ հորիզոնականում էլ ավելի ամրապնդեց իր դիրքերը: Իսկ աշխարհի թիվ 1 օպլեյթ կրկին Եվեյնգրուիկ Մարտինա Հինգիս է, որը Լոկոստայի եզրափակիչում 1-2 հաշվով դաժանությամբ կրեց երկրորդ մրցանակակիր Մերի Պիտից:

Ավելացնենք, որ աշխարհի ուրոշմա չեմպիոնուհի Լոկոստան հաղթանակի համար ստացավ 500 հազար դոլար:

ՖՐԱՆՍԻԱ

Ո՞վ կլինի 32-րդ մասնակիցը

Ֆուտբոլի աշխարհի առաջնությունը եզրափակիչ փուլի վերջին 32-րդ մասնակցին որոշելու համար առաջին խաղը անցկացրեցին Իրանի եւ Ավստրալիայի հավանականները:

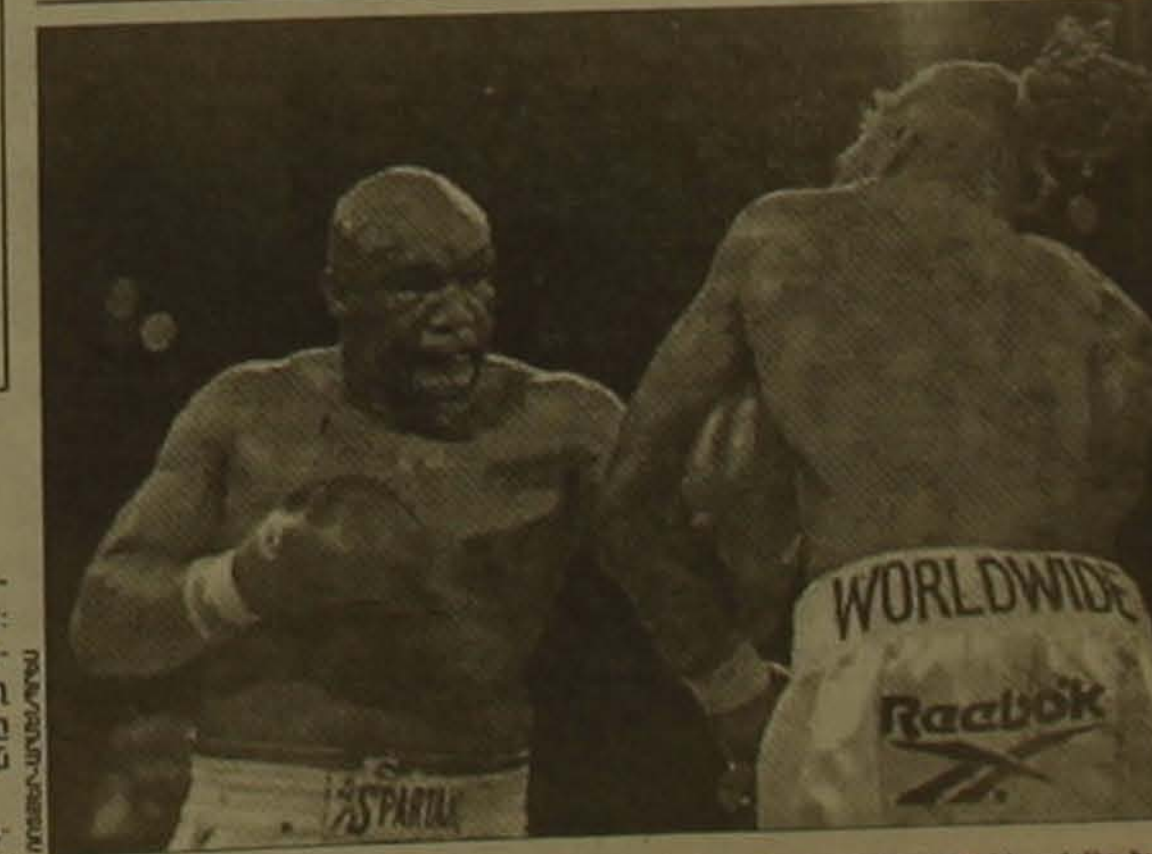
Եվրոպական գավաթների համար

Այսօր կանցկացվեն ՌԵՖԱ-ի գավաթի 1/8 եզրափակիչի առաջին խաղերը: Այս փուլում, երբ մնացել են 16 թիմեր եւ նրանց մեջ չկան թույլեր, բոլոր հանդիպումներն էլ հետաքրքրություն են ներկայացնում:

Նոյեմբերի 26-ին եւ 27-ին վեց խմբերում կերակվան 5-րդ տուրի խաղերը կանցկացվեն Չեմպիոնների լիգա-

անցավ լարված դալարում եւ ավարտվեց 1-1 հաշվով: Նախ հաջողության հասան Ավստրալիայի ֆուտբոլիստները, ապա, մեծ ջանքերի գնով, իրանցիները կարողացան հավասարեցնել հաշիվը:

1998-ի ամռանը Ֆրանսիայում կայանալիս եզրափակիչ փուլի վերջին ուղեգիր տեղ հայտնի կդառնա այս երկու թիմերի՝ նոյեմբերի 29-ին Ավստրալիայում կայանալիս դասախոս խաղից հետո:

ԱՄՆ-ի Նյու Յորք Եստեյն Լեյքսայի Սիթի Կոլեջում անցկացվեց հետաքրքիր հանդիպում Յանա Լոկոստայի և Մերի Պիտի միջև: 48-ամյա Յանա Լոկոստան (Չեխիա) եւ 25-ամյա Մերի Պիտը (Ֆրանսիա) մրցում են ավարտվեց երիտասարդ բուլեթարկիկ հաղթանակով: Այս դասախոսից հետո լեյքսայի Յանայի երկաթե, փառավոր մարզական կարիերան կարճել է ավարտվեց:

Ռ. Ա.

